

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Заместник-министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д
№ РД 09 - 4760/01.09.2017 г.

На основание чл. 13д, ал. 1 и ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с осигуряването на обучението по учебен предмет и Заповед № РД 09-3708/23.08.2017 г. на министъра на образованието и науката

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Учебна програма за обща професионална подготовка по учебен предмет **икономика** – теория за всички професионални направления.

Учебната програма влиза в сила от учебната 2017/2018 година.

ТАНЯ МИХАЙЛОВА

Заместник-министър

на образованието и науката

Съгласували:

Албена Михайлова, главен секретар,

Мария Тодорова, директор на дирекция „ПОО“,

Румяна Георгиева, главен експерт с юридическо образование, ДПОО.....

Изготвил:

Александър Попов, главен експерт, дирекция „ПОО“,

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УЧЕБНА ПРОГРАМА

за обща професионална подготовка

по

ИКОНОМИКА

(теория)

за X клас

Утвърдена със Заповед № РД 09 - 4760/01.09.2017 г.

ЗА ВСИЧКИ ПРОФЕСИОНАЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ

София, 2017

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма е предназначена за всички професии и специалности и за всички степени на професионална квалификация, в типовите учебни планове на които е включен учебният предмет **икономика**.

Чрез учебната програма по **икономика** за X клас се реализира приемственост и надграждане по отношение на съдържанието на обучението по предметите предприемачество, география и икономика и технологии и предприемачество.

Учебното съдържание е с комплексен характер и има за цел да развива икономическо мислене у учениците и да ги подготви за участие в стопанския живот, независимо в кой сектор ще се реализират.

Препоръчва се използване на активни форми на преподаване и учене, като метод на казуса, сценария, ролеви игри, дискусиата, работа по проект и други.

Препоръчва се стимулиране и насърчаване на учениците за участие в състезания, конкурси и други форуми, свързани с темата икономика.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Основните цели на обучението по учебния предмет са:

- усвояване на базисни познания за икономиката;
- формирането на икономическо мислене и собствена позиция на младите хора при оценяване на явленията в обществото и в стопанската практика;
- изграждане на поведение и формиране на икономически ценности, които да се превърнат в поведенческа практика на учениците.

III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНОТО ВРЕМЕ

Общият брой часове по учебния предмет е записан в типовия учебен план на всяка специалност и професия. Разликата между броя на учебните часове в представения вариант и в типовите учебни планове се компенсира, съответно разпределя от учителя в зависимост от спецификата на професията.

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Структурирането на учебното съдържание е по раздели и теми. За всеки раздел са записани теми с препоръчителен брой учебни часове (Таблица № 1). Броят учебни часове за нови знания и упражнения се разпределя от учителя.

Таблица 1

№	Наименование на разделите и темите	Брой часове
	РАЗДЕЛ I. ПАЗАРНА ИКОНОМИКА	19
1.	Въведение в икономиката.	2
2.	Основни икономически проблеми – оскъдност, ресурси, алтернативен избор.	3
3.	Пазар и пазарни механизми.	3
4.	Измерители в икономиката.	3
5.	Държавата и пазарната икономика.	4
6.	Кръгова икономика.	4
	РАЗДЕЛ II. ПРЕДПРИЯТИЕТО НА ПАЗАРА	17
1.	Предприятието – основен субект на бизнеса.	2
2.	Избор на предмет на дейност, правна форма, местоположение и големина на предприятието.	3
3.	Инвестиране и финансиране на предприятието.	3
4.	Управление на предприятието.	4
5.	Маркетингова политика на предприятието.	3
6.	Жизнен цикъл на предприятието.	2
	Общо часове:	36

РАЗДЕЛ I. ПАЗАРНА ИКОНОМИКА

Тема 1. Въведение в икономиката.

- 1.1. Същност на понятието икономика.
- 1.2. Основни принципи на икономическото мислене.

Тема 2. Основни икономически проблеми – оскъдност, ресурси, алтернативен избор.

- 2.1. Основни икономически концепции.
- 2.2. Оскъдност и потребности.
- 2.3. Необходимост от избор.

Тема 3. Пазар и пазарни механизми.

- 3.1. Пазар и пазарни фактори.
- 3.2. Размяна на стоки и услуги. Пари и техните функции.
- 3.3. Търсене и предлагане.
- 3.4. Механизъм на пазарното равновесие.

Тема 4. Измерители в икономиката.

- 4.1. Брутен вътрешен продукт. Измерване на БВП.
- 4.2. Други измерители.

Тема 5. Държавата и пазарната икономика.

- 5.1. Пазарни дефекти.
- 5.2. Регулираща роля на държавата.
- 5.3. Фискална и парично-кредитна политика на държавата.

Тема 6. Кръгова икономика.

- 6.1. От чисто пазарна към социална и екосоциална пазарна икономика.
- 6.2. Същност на понятието „кръгова икономика“.
- 6.3. Бизнес модели на кръговата икономика.
- 6.4. Социални и екоинновации, способстващи кръговата икономика.

РАЗДЕЛ II. ПРЕДПРИЯТИЕТО НА ПАЗАРА

Тема 1. Предприятието – основен субект на бизнеса.

- 1.1. Същност и правен статут на предприятието.
- 1.2. Видове предприятия. Критерии за малко и средно предприятие.

Тема 2. Избор на предмет на дейност, правна форма, местоположение и големина на предприятието.

- 2.1. Фактори за избор на предмет на дейност и местоположение на предприятието.
- 2.2. Фактори за избор на правна форма и големина на предприятието.

Тема 3. Инвестиране и финансиране на предприятието.

- 3.1. Видове инвестиции.
- 3.2. Форми на финансиране на предприятието.

Тема 4. Управление на предприятието.

- 4.1. Основни функции на управление.
- 4.2. Планиране и организиране дейността на предприятието.
- 4.3. Персоналът в предприятието: определяне на потребността от персонал, подбор и назначаване, възнаграждение и мотивиране.

Тема 5. Маркетингова политика на предприятието.

- 5.1. Маркетингова информационна система.
- 5.2. Маркетингов микс.
- 5.3. Маркетингови стратегии.

Тема 6. Жизнен цикъл на предприятието

- 6.1. Понятие за жизнен цикъл на предприятието.
- 6.2. Фази на жизнения цикъл на предприятието.

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

В края на обучението учениците трябва да са придобили базисни и широкопрофилни **познания за:**

- пазарните закономерности и динамиката на стопанското взаимодействие;
- пазарните дефекти;
- влиянието на държавната политика върху ефективността на икономиката;
- същността и принципите на икономическото мислене;
- общоевропейските визии за устойчиво потребление;

- същността и логиката на кръговата икономика;
- основните функции на управление на предприятието;
- създаване на предприятие;
- организация на дейността на предприятието;
- процесите на инвестиране и финансиране в предприятието;
- форми за финансиране на предприятието;
- управление на персонала в предприятието;
- маркетинговата политика на предприятието;
- жизнения цикъл на предприятието.

В края на обучението учениците трябва да са развили полезни **умения**, които да им служат не само до завършването на средното образование, но и след това в професионалното им развитие, а именно:

- да прилагат знанията си за решаване на икономически проблеми;
- да оценяват факторите, които оказват влияние върху предлагането, търсенето и пазарното равновесие;
- да разбират ролята на парите в икономиката, тяхната покупателна сила и обезпеченост;
- да изчисляват измерители за икономически растеж;
- да планират дейности и ресурси за създаване и организиране на предприятие;
- да разработват маркетингова стратегия за постигане на конкурентно предимство;
- да оценяват възможностите за развитие на предприятието според неговия жизнен цикъл;
- да вземат лични и социални решения за икономическите проблеми, които ще срещнат през целия си живот;
- да мислят и говорят за икономическите въпроси, които ги засягат като потребители, производители, инвеститори, граждани и други роли, които те поемат през целия си живот;
- да сравняват, анализират и обобщават информация;
- да интерпретират икономически събития.

VI. ЛИТЕРАТУРА

1. Войкова, Ант., Георгиева, М., Икономика, изд. Летера, 2015
2. Лалева, Ц., Икономика, изд. Мартилен, 2017
3. Интернет страници с подходящи материали в помощ на учителя и ученика:
[http://www.tuj.asenevtsi.com/;](http://www.tuj.asenevtsi.com/)
http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-6204_bg.htm

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Горанка Недева – учител, Национална финансово-стопанска гимназия, гр. София

Грозденка Трендафилова – учител, Национална финансово-стопанска гимназия, гр. София

Христинка Тодорова – учител, Варненска търговска гимназия, гр. Варна.